

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foia Interesantă”, „Tovărășia” și „Bobirnați”, — e următorul; pe un an 10 cor.; pe 1/2 an 5 cor. — Pentru economi: numai 6 cor. pe an!

Pentru America trei dolari pe an.
Pentru România (4 foi) 40 Lei pe an.

Foie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 60 cor., 1/2 pag. 30 cor., 1/4 pag. 15 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Oglinda cea nouă!

Nu pier Români! — Ni-o spun cu năcaz chiar numărătoarele lor!

S'a încheiat numărarea locuitorilor țării, făcută din porunca guvernului, dela 1 până la 10 zile ale lui Ianuarie, c. n., a anului de față.

Faurii politice maghiare dela Pesta, legau nădejdi uriașe de încheierea ce o să dea această numărare. O să iasă o creștere a națiunii maghiare care o să umfle de bucurie toate pepturile ungurești, de-o să plesnească șinoarele și bumbii de pe ele! Cum nu, căci, — își ziceau ei, — pe noi toate ne ajută: am maghiarizat cu puterea pe cîți nemaghiari nenorociți pe toți, cari au ajuns în ceva slujbe, fie și numai sluji și palmași pe la trenuri, pe la poste, pe la judecători, pe la păduri, pe la gendarmi, pe la finanți!

Ne-ajută apoi mult școlile! Căci pentru a statori care de ce neam să ține, n'am pus întrebarea «care îți e limba mamii», ci am întrebam: «care limbă o vorbești mai bucuros?», și pe care o spune, pe aceea i-o scriem ca limbă «maternă» și îl scriem ca ținându-să de acel neam! Care copil din școală va cuteza să spună cu nu limba maghiară o vorbește mai bucuros? Și pe toți ăștia numărătoarea ni-i aduce ca — *Maghiari!* Iar unde n'a mers cu siluiri de acestea, am cumpărat cu bani lăpădarea lor de sînul și grainul dulce al mamei lor! Am învățat pe inspectorii numărători să scrie pe ungurie și să încresteze de unguri pe cîți numai au nume unguresc, sau știu troncări pe ungurie, sub cuvînt că limba asta o vorbesc «mai bucuros»... O să ne trezim cel puțin 10 de nu 11 milioane de «unguri», arătînd lumii o creștere care va fi dovadă că suntem o națiune plină de viață, în plină și sănătoasă dezvoltare! Iar

neamurile nemaghiare sigur o să le scoatem ca stînd pe loc, ori dînd chiar napoi, semn că nici pe de-aproape nu-'s vrednice să ne stea!

În *astfel* de visări să le gănu «patrioții» nostri mari nainte de anul nou, nainte de începerea numărării popoarelor din țară.

Cum s'a încheiat numărarea, s'a cerut trimiterea repede de știri la Pesta, ca să vadă cît de umflată în pene le iese «națiunea»? Din toate părțile țării au mers grăbite știrile. Și domnii le-au adunat și s'au uitat repede în ele, ca într'o oglindă nouă, care arată fața rumenă ori palidă a țării.

Și — s'au îngrozit de ce au văzut în noua oglindă! Nu o față rumenă și plină, ci una stînsă, obosită, stoarsă, bătrînă, văd ei acolo! Indeosebi ce-'i privește pe ei, pe Unguri! Căci în vreme-ce din 10 în 10 ani populațiunea sănătoasă crește peste tot cu 15—20 la sută, pe aiurea și cu 30 la sută, — știrile din Ungaria spun altceva!

Din Győr (Raab) să scrie, că deși creșterea populațiunii în oraș e mulțumitoare, dar în comunele din jur încheierea nu e mulțumitoare. Creșterea e foarte mică, abia poate fi luată în samă, iar în multe comune populațiunea în cei din urmă zece ani a scăzut în măsură mare! Pricina acestui lucru e: emigrarea (plecarea din țară) și sistemul de un copil (unguroaicelor de pe la Győr adevă, nu le mai trebuie mulți copii, ci cîte nu, și contra altora cearcă cîte mijloace criminale toate, care potop ori copilul ori pe mama ori pe amîndoi)!

În Orașul Nagyvárad populațiunea nu să fi crescut, a scăzut!

În Giula încheierea numărării a adus de samăgire: abia să arată o creștere de 8 la sută!

În comitatul unguresc Hajdu nu e creștere mai deloc! Cel

mai mare oraș al comitatului, Szoboszló, cu 16.000 locuitori, abia a crescut cu 300 (trei sute) suflete, — unde trebuia să aibă o creștere de vreo 3000!

În Orașul Lőcse și Gölniczbánya, numărul a scăzut.

În jurul Timișorii populațiunea a scăzut. În comuna Merczifalva a scăzut chiar pe jumătatea Șiruri întregi de case stau goale. Oamenii le-au părăsit, sătui de fericirea ce o pot gusta în această țară.

În Komárom creștere foarte neînsemnată!

În comit. Tolna creșterea mică de tot.

În comit. Sopron încheierea e jalnică: peste tot locul a scăzut numărul locuitorilor! În grașe și la satel

În Pakos lumea a rămas uimită de încheierea numărării. La 13.000 de suflete, abia e creștere de 500 deși credeau că are să fie de acuși 3000 după cum să vedea după matricule.

Și din multe părți ale țării vin știri la fel. Sunt mai multe știrile rele ca cele bune!

În fața acestei stări de lucruri gazetele ungurești încep a să tîngu. Că nu-'i bine așa! Că așa n'o să ajungă prodița ungurească așa tare și mare cum visează politiciii ei cei cu capul mare.

Iar ce pe noi ne privește mai ales, e o știre ce o aflăm în o foaie maghiară de frunte, în «Az Újság», foaia lui Tisza, care uitîndu-să în oglinzile ungurești și văzîndu-și fața nației așa zbîrcită, s'a grăbit a să uita și în cele ale nemaghiarilor și mușcat-o șerpele de inimă cînd a văzut că — acelea nu's așa stîlcite ca a lor! Iacă cum spune însași ce a văzut:

»Din tabelele de numărare ne putem face o icoană incîntătoare. Sporul populațiunii în Ungaria în acești 10 ani din urmă va fi de 8—10 la sută, și anume: mai mare e sporul în Ungaria de Nord (prin năpădul de jidovi din Galizia) și mai mic e pe Pusta Ungariei (Alföld).

»Ne e teamă însă că vom avea de pus la răvaș și cîteva arătări triste(?), căci un fapt trist(?) să deslușește de pe acum din noianul de

tabele ale numărătoarei: *neamurile nemaghiare arată un spor neasămănat de mare față de Maghiari!*

Și auzi tu patriotul lui hantătar: aceea că nemaghiarii ne sporim mai tare ca ei, ci-că e — arătare „tristă“!?

Noi însă ne bucură din suflet de această arătare: E semn că poporul nostru e mai bun, mai temător de Dzeu, mai curat sufletește și trupește ca hireșul de popor al lor.

Și în asta ne stă mîngăerea și nădejdea: Fii Române numai cu încredere în Dzeu, cu temere de Dzeu, alipește-te la legea și limba ta, la biserica și școala ta, — și învață și muncește și cruță, — și lasă că Dzeu îți va trimite doritele zile de mîntuire, iar pe cele de perire, mai curînd celor ce ție și le-ar pregăti!

UNELE—ALTELE

Depărtarea dela noi la ei...

— Dr. Mihai la mijloc. —

După-ce foile au publicat Memoriul dlui Dr. I. Mihai, l'au luat în dazbatere și foile românești și cele ungurești.

Părerile asupra Memoriului sunt împărțite.

O parte din Români, pe care mai ușor li înmoaie ori li chiar înfrîng greutățile și suferințele noastre naționale, să mulțumesc deplin cu cele cerute de Memoriul dlui Dr. Mihai, că deși acel memoriu nu cuprinde tot ce s'ar cuveni acestui neam în această țară, ca fiind el cel mai mare popor al țării după Unguri, — dar de ai putea, prin o bună înțelegere cu ei, să ajungi să ai macar atîta, totuși ar fi o viață mai de suferit, ar răsufli neamul mai liber, nu s'ar simți așa strîns de grumaz, cum să simte prin politica păcătoasă de azi.

Alții însă, cu inimi mai încrezătoare, privind toate stările nefirești de azi, de stări ce trebuie să aibă un sfîrșit, și anume un sfîrșit care să rumpă coarnele politice nedrepte maghiare de azi, — aceștia nici nu's mulțumiți cu cererile adunate mînunchiu în Memoriul dlui Dr. Mihai. Căci în Memoriu, zic, sunt cereri singuratiche înseminate, dar cererea cea mai mare: de a fi recunoscut acest neam român, ca neam de sine, cu drept la

viața sa națională deosebită, cu drept la înălțare și la dezvoltare firească în toate privințele, — asta n'ar fi destul de scoasă la iveală și pe asta nu s'ar plana cum să cuvine.

Alții răspund la asta că este și această cerere formulată în Memoriu, deși nu cu aceste cuvinte și în această formă: Dl Dr. Miha cere doar recunoașterea partidului național român cu rînduire de sine și cu drepturi la mișcare deopotrivă cu celelalte partide din țară, — iar aste e tot atât ca și cum ar fi cerut aceea ce i-se spune că n'ar fi scos destul de bine la vedere.

Dar aceste lucruri le-or mai împenzi ele foile noastre de zi. Noi să arătăm aci părerea Ungurilor dela „Budapesti Hirlap“ foaie ce să ține pe aproape de guvern și care, poate, o fi tălmăcind părerile unora din ministrii cu cari dl Khuen concueră, cîrmind azi țara. Numita foaie scriind despre cererile ridicate de dl Dr. Miha pe seama Românilor, zice:

„Mijlocitorul (între Român și guvern, Dr. Miha) este, ca persoană un bărbat foarte ales și de preț, scopuri nobile îi călăuzesc viața în toate de ce să apucă.

„E de naționalitate Român, pe care însă îl despart departări mari de acei cari fac azi politica națională românească la noi. Dr. Miha a înaintat ministrului-președinte un Memoriu însoțit de o scrisoare. Le dăm mai jos în întregime.

Aceste documente pot încredința pe fiecare despre aceea, că pe noi — și așa credem aci putem înțelege întreaga lumea politică maghiară de seamă, — ne desparte de cuprinsul Memoriului dlui Dr. Miha tocmai așa de mari departări precum pe el de politiciii naționaliști extremiști, cari nu-l primesc pe el și Memoriul lui!

Care va să zică între tabăra politică a Românilor și cea a Maghiarilor, e un pustiu de kilometri, un cîmp gol, înghețat, urît, și între ele s'a așezat dl Dr. Miha ca un punct chemător, la mijloc. Dar fiecare să ține foarte departe de figura cuminte dela mijloc, care chiamă taberele să s'apropie deolaltă spre el.

Bine înțeles, tabăra Românilor cea prigoniță și bătută de tot gerul pustului pe care stă, nu e chemată a face ea întâiul pas de apropiere. De ce folos i-ar fi să se miște spre punctul mijlocitor, cînd cealaltă tabără, cea mai tare, nici gînd n'are a face un pas spre același punct mijlocitor, spre media aurea (calea de mijloc, ca ea fiind cea de aur). Dacă tabăra maghiară ar face ea pașii întâi spre punctul peste care trece calea păcii, — și națiunea română ar vedea că dară poate fi vorbă de o apropiere, — așa credem n'ar rămînea nici ea rece la chemarea ce i-să face prin solul de pace Dr. Miha.

Ziarul maghiar însă să pare că nu dorește această apropiere de fel.

Căci, zice, dacă vre-odată duhul care a insuflat Memoriul din vorbă,

s'ar întrupa și ar ajunge la putere și drept de viață în țara asta, astă nu ar însemna mai puțin ca aceea, că aici să domnească două națiuni: cea română și cea maghiară! Și atunci ar fi aci o nesfîrșită războire, ca în Boemia!

Înțelegem. Azi e mai bine. Că azi războirea să face numai din o parte: unul numai dă, celalalt numai ține spatele!

De altfel același ziar maghiar care spune că politiciii unguri stau așa de departe de Memoriul dlui Dr. Miha, adaugă însă și aceea, că, precît o aflat, guvernul nu și-a pierdut orice nădejde de a putea ajunge la ținta unei apropieri de Români.

„Românul“

Urmărim de 2 săptămîni noua foaie a partidului nostru național, ziarul „Românul“ ieșit la Arad dela Anul-nou încoace, — și putem spune cu mulțumire sufletească, că nu ne-am înșelat în darea noastră cu socoteala asupra foil și a urmărilor întemeerii ei, despre cari am scris încă înainte, de repetite ori. Ziarul e ținut la înălțimea ce i-să cuvine, aduce articli bine îngrijiți și luminați de o adîncă și dirză iubire de neam, — așa cum ne place să o vedem în un bun ziar românesc.

Și — ceterle cu soața din același oraș, „Tribuna“, le încunglură, ceea-ce va înfrîuri liniștitor și asupra mîndriei jignite a acestui mai vechiu ziar, — și să nădăjduim că, într'un viitor poate nu prea îndepărtat, să le vedem împreținite, precum să și cuvine, și încordîndu-să nu mai mult una contra alteia, ci a să întrece una pe alta în a fi cit mai bune, mai bine redactate și mai cumînți povățuitoare a vieții noastre românești. Că vor putea trăi lingă olaltă mult și bine!

În deasebi nu va lipsi folosul cel mai mare ce l'am prevăzut și prezis: cele două ziare să vor ținea fiecare cît mai sus, redactorii lor vor căuta să aștearnă pe paginile lor cît mai frumoasă lumină a sufletelor lor, — și marea obște cetitoare va avea mult folos de această nobilă întrecere.

Ceea-ce până acum să vădește bine de tot.

Să ne trăiască!

Tînguri patriotice.

Iaca ce plîngeri de-ale lui Ieremia știu cînta azi foile din Pesta, văzînd că li-se spulberă mare parte din visul lor de mărire. Foaia „Az Est“ scrie:

„Budapesta-Mare a fost visul fiecărui pestan de 10 ani. Ne vedem ajunși în sînul orașelor cu oște un milion de locuitori — cele mai puternice din lume. Acum fî numărarea. E aci clipa după care ne-am dorit de 10 ani. Sfirșitul îl cam știm: Numărul locuitorilor Pestei abia a sporit cu cîteva zeci de mii. (Pe cînd li trebuia vre-o 160 mii, ca să ajungă la milion!)... Nu mințesc numerii. Din

datele numărătoarei (statistice) reese aceea ce și așa bănuia fiecare, că comune întregi s'au pustii, că orașe au scăzut la jumătate, că sunt comune goale de tot, numai femeii și bătrîni neputincioși mai găsești prin ele. Bărbați harnici de lucru, copii, viitorul, s'a dus în America.

Tot aceea ce e muncă omească, preț, putere de cîștig de bani aici acasă, aceea ce ar putea naște Ungaria cea bogată și modernă (de lume nouă), tot s'a pus pe corabie și a mers să lucreze în fabrici streine, să învețe în școli streine, să lucreze pămînt străin!

Și încheie spund, că până nu să va afla om care în fața țării, în dietă, să se ridice și să ceară prefacerea Ungariei de azi: să deie pămînt poporului care n'are, să-i deie drepturi politice largi și și puțința de traiu, — tot așa să va scurge puterea, singele acestei țări. Nu în America, zice, trebuie căutată pricina, curgerii lumii spre ea, ci aici acasă! Că aci-s lucrurile pe dos!

Să începe bine!

— Alegerea dela Ighiu, întărită! —

Dintre ticăloasele alegeri făcute în chipul cel mai barbar printre Români, fruntașii nostri au atacat cu petițe (recurs) la Curie trei, ca fiind cele în care nedreptățile, cumpărarea de suflete, siluirile, săreau mai tare în ochii lumii: alegerea dela Ighiu, dela Vințu-de-jos și dela Orăștie. La Ighiu mai ales ca ori unde, părea că a nu mai încapa îndoială că alegerea va fi nimicită, — după ce pe lingă toate mișeliile făcute, tot n'a putut fi scos contrarul Românilor, decît cu un vot. Și și asta s'os așa, că au pus ca votați pe 3 alegători cari nu au fost de față la alegere. Iar cîteva voturi le-au răpit candidatului român punînd un candidat cu același nume, care nu există nicăiri.

Aci nu mai încăpea îndoială că Curia, cea mai înaltă judecătorie din țară, așadar cea care stă așazicînd în Tronul dreptății țării, — trebuie să nimicească alegerea lui Szász și să declare ales, pe cel ales de fapt, pe Dr. Vajda.

Dar fiind Dr. Vajda ales și la Arpaș, — le-a venit peste măsură greu patrioților să-l declare ales și în al doilea cerc! Au văzut cît de mare e adevărul din lăuntru a recursului, cît de greu, cît de curat! S'au pus dar să purece hîrtiile să vadă nu s'a făcut vre-o greșală de formă la pachetarea și înaintarea lor? Și ci-că au descoperit o mică greșală de formă la hîrtii, și pentru asta: au respins tot recursul, fără a mai privi la marele și greul adevăr pe care acele hîrtii, chiar și cu vre-o greșală de formă, îl duseseră și-l puseseră pe masă înaltei instanțe judecătorești.

Adecă și aci, ca peste tot locul: Nu vrednicia, nu fondul, nu cuprinsul lucrului e de căpetenie, ci forma, haina, șuba!

Dureros! Ce frumos să șede Curiei să spună lucrul întors: Am găsit o greșală de formă, dar am găsit și în recurs atîta noian de adevăr, atîta dovadă despre batjocorirea legilor și a dreptății prin cei ce au condus alegerea, — că trecînd peste fleacul de formă hotărîm asupra fondului trebii și pedepsim pe călcătorii de lege dela Ighiu, statuînd pildă răsunătoare peste țară!

Dar pentru asta ar trebui să trăiești — nu în Ungaria.

— Inchipue-ai acum ori-cine, ce soarte vor avea recursurile date contra alegerii dela Vinț și Orăștie!

Ca răsunset la respingerea recursului dela Ighiu, recurenții dela Vinț și Orăștie ar trebui să răspundă — retragîndu-și și ei petițiile (recursurile) lor!

Pentru gim. din Brad

să face iar vorbă și să încearcă iară mișcarea inimilor bune românești. Dăruirile din anii trecuți, să mai urmează și acum, deși prearr și prea nefînsemnat.

Tinerimea în deosebi pare a nu-și uita de chemarea sa.

Așa mai nou tinerii teologi dela Sibiu cari formează corul condus de dl Petrașcu, — au luat asupra lor sarcina apostolică de a merge la Brad, pe ziua de 7/20 Ianuarie și a da un Concert în folosul gimnaziului.

Concertul a reușit peste așteptare de bine, atît ca producție, cît și ca sfîrșit material. Tinerii clerici au fost mult aplaudați și felicitati pentru dovada de frumoasă cultură muzicală ce au dat-o și prin acest concert. Iar ce să ridică și mai mult în ochii bunilor Români, ca pe niște idealiști nobili, e scopul pentru care au ostenit să concerteze.

Osebiră socială!

În numărul seu dela 25 Ian. n. ziarul „Românul“ din Arad are un luminat articol despre ținuta ce trebuie să o avem noi și în cele sociale (în atingerile de petreceri, de viață familiară) cu popoarele din jurul nostru.

Ținînd înaintea ochilor faptul că noi, ca popor, stăm într'o nesfîrșită și orîncenă luptă națională, trebuînd să ne apărăm cu peptul, cu brațele, cu tot trupul bietele drepturi ale neamului, — „Românul“ își spune părerea, care e ca un cuvînt de ordine, poruncă, cum să ne purtăm și în cele sociale față cu popoarele cu cari încolo stăm tot pe cîmp de războiu?

Noi nu purtăm în țara asta o o simplă luptă politică de opoziție (de-a face împotriva stăpînirii), — zice „Românul“. Lupta noastră este cu totul de altă natură! Noi luptăm pentru însăși temeliala vieții noastre naționale, pentru însuși dreptul nostru la viața națională.

În astfel de împrejurări, ros-

tul atingerilor noastre sociale cu neamurile cu cari locuim împreună, trebuie fără îndoială să se potrivească și ele acestei lupte pe viață și pe moarte!

„Ingrrijirea noastră națională trebuie să se arate în toate faptele vieții noastre de obște. În toate deprinderile noastre sociale și culturale!“

Așa grăește, înțelept, ziarul dela Arad.

Rugăm pe dl. protopop Ioan Popu dela Hunedoara și pe cei din curatoratul care a dat „balul“ de anul nou (vezi „Declarația“ de pe pag. 4), — să cetească și să recetească aceste păreri în numărul 8 al ziarului „Românul“.

Cercetări în comitatul Hunedoarei.

Comisia ministerială pentru cercetarea deregătorilor și a deregătorilor din comitat, e încă în lucrare. Află lucruri „minunate“ de tot pe la cinstiții noștri slujbași patrioți.

La Petroșeni, după chiar spusa foilor maghiare, „a aflat lucruri foarte triste“. A trebuit să ridice din slujbă pe trei deregători: pe amândoi solgăbirăii cei mici (pretorii) și pe un cancelist, pentru umblări necinstite cu trebile de slujbă căzute în mâna lor! Iar contra fibirăului Ianza și a unui alt solgăbirău Prileszki, a pornit cercetare pentru lipsa de supravăghere a sfinților celor mici de sub mâna lor. Că de erau ei, căpeteniile, un pic cu ochii după domni solgăbirăiași, nu puteau ajunge să facă blăstămățiile cîte le-au făcut, încît comisia să fie silită a-i da afară din slujbă.

Comisia va merge acum și pe la celelalte solgăbirăiate, și pe la orașe.

Peste tot locul acum lucră oamenii zi și noapte să pună în rînduială toate celea, să copere ce pot, să spele, să șurleie trebile, doar le pot da „curate“ pe cînd vin și ei la rînd.

Dar ci-că nici comisia nu va mai fi așa strășnică de aci încolo. Căci scopul venirii ei s'a cam ajuns. Între Ungurii din comitat să bîgase zănie mare, să sculase două partide, unul a fișpanului, altul al vi-oșpanului, și să încăerese la ceartă pentru puterea asupra comitatului. Așa apoi fișpanul, ca să abată luarea aminte a taberei contrare dela războire, a cerut comisia de cercetare a oficiilor, că știa dsa bine ce-i prin acelea oficii de pe cînd era dînsul fibirău. Știa că unde pui mîna acolo nu află rînduială și bine. Și comisia a venit. Și scopul s'a ajuns. Nime nu să mai gîndește la războiul pentru putere, ci cum să-și scutească biata piele.

Spaima în vrăbietul de slujbași fiind băgată, comisia poate fi de-aci încolo mai domoală în umblarea cu ei, și ca să nu-i „blameze“ prea tare în fața mării de nemaghiari, între cari ei au de împlinit „chemare patriotică“... Și așa pe cavînt că slugesc „maghiarizmul“ între sclavii români, trebuie să li-se ierte ori ce ticăloșie! Vor merge acum la fișpanul, s'or îndol cît mai bine din spinare nainte lui, i-or făgădui că pe viitor vor fi toți pe partea lui, — și va fi iar pace în

țară, și vor fi puși iară la loc toți, — că numai cam așa a fost scopul...

Cel mai mare... oraș în comitatul Hunedoarei, au ajuns Petroșeni, cari după numărarea de acum trec peste 10.000 locuitori.

După Petroșeni urmează Deva, cu 8500 locuitori, față de 7100 ce avea acum zece ani. Deva dar s'a dezvoltat destul.

Urmează Orăștia, cu vre-o 7200 locuitori, arătînd o creștere de abia vre-o 300 în zece ani.

Darul Maieștii Sale pentru nenorocii prin foc din Riușor și Băiești. Ajungînd și la Cancelaria de curte a Maieștii Sale împăratului Rege la Viena știrea despre grozava nenorocire a bieților Români din Riușor și Băiești chiar spre Crăciun, Cancelaria Maieștii Sale a trimis îndată un ajutor de 1000 (o mie) coroane nenorociților din cele 2 comune ardelene. Din bani 600 s'au împărțit între Riușoreni, unde-s mai mulți cei păgubiți și 400 între cei din Băiești. Și în comitat s'a pornit adunare de milă.

Pe aiurea și pe la noi.

Din America vine o știre izbitoare. E mai mult ca »americană«, e ca de pe alte lumi, în care nu trăsesc mișei ori cel puțin nu să conduc de mișei! laca știrea:

În statul Illinois (Statele-Unite) au fost dați în judecăt 3000 de alegători despre cari să spune că și-ar fi dat voturile lor la alegerile din urmă, pentru bani!

Și bun e Dumnezeu să scape din ghizrele judecătorilor!

Ce lume, Doamne!

Cine ar cuteza să înceapă, de pildă în Ungaria, proces contra tuturor mișeilor de alegători ce au votat primind bani? Unde ar fi tribunalele să-i încapă și unde temnițele să-i cuprindă? Că tot al doilea ar trebui să dea față cu pușcări!

Cheltuelile „comune“.

— Sarcinile de obște ale Ungariei cu Austria. — Urișe creșteri ale lor.

Să știe, că Ungaria și Austria, pe lângă ministri lor mai au și 3 ministri așași „comuni“, adică aceiași pentru amîndouă jumătățile împărăției: ministrul de războiu cu grijile armatei (afară de honvezi și Landwer-ul austriac, care își au ministri lor deosebiți), apoi ministrul de „externe“ pentru trebile cu statele din afară, avînd grija „diplomației“, pe care o îndeplinește prin conzului și ambasadorii (marii trimiși) ai împărăției aflători în toate statele lumii. Și al treilea un ministru de „finanțe“, cu trebile banilor cari să recer pentru cele două ministrii de mai sus.

Cererile acestor trei ministrii „comune“ le desbat așașisele „delegațiuni“ (60 deputați austrieci și 60 ungari).

Chiar acum delegațiunile desbat

budgetul celor trei ministrii comune. Și din desbaterile lor avem de scos la iveală lucruri puțin înveselitoare pentru bietele popoare plătoare de dare a țării.

Deși pîn'acum sarcinile cu țir-

neria armatei sunt uriașe, de 430 milioane!, astan budgetul ministeriului de războiu arată o creștere îngrozitoare.

Anume:

24 milioane sunt creșterile cheltuelilor de rînd ale armatei,

20 milioane rata I pentru zidirea nouelor corăbii uriașe de războiu;

4 milioane pentru procurare nouă de tunuri.

Astea la armată.

La ministeriul de externe să cere alt 1 milion creștere ee cheltueli.

Cei de finanțe să mulțumește cu spor de 72.000 cor.

Cu atît cad astan mai greu sarcinile pe bietele popoare plătoare de dări.

De unde focul lor vor mai putea storce și aceste grămezi de milioane din munca truditelor lor mâni, — abia mai poți ghici!

Și aceste îngreunări, băgați de samă, sunt numai la cele 3 ministrii „comune“. Cît vor cere celelalte 9 ministrii deosebite din lăuntru ale țării, — vom vedea cînd vor veni și ele cu budgetul naintea dietei.

Din România.

După-ce noul guvern s'a așezat la conducerea țării, — a chemat încă odată vechea dietă la ședință, acum Luni, și i-a cetit înștiințarea vechiului guvern care s'a retras, apoi Scrisoarea regală care pune capăt lucrării acestei diete și rînduiește alegeri nouă de deputați și senatori în toată țara.

În Februarie vor avea loc noile alegeri.

Guvernul își va căpăta partid destul de mare cu care să poată cîrmui el țara în viitor.

Noul guvern are ca plan de muncă a sa un punct luminos: deosebita purtare de grijă pentru îmbunătățirea sortii poporului de rînd și ridicarea lui în cele materiale ca și în cultură. Va cumpăra moștile ce vor ajunge la vînzare și le va parcela între sătenii din apropierea lor. Și alte lucruri bune plănuește.

Dela „Asociațiune“.

„Biblioteca populară a Asociațiunii“.

Vestim, că broșura sau cartea întâia din „Biblioteca populară a Asociațiunii“ a iesit de sub tipar și îndată ce vom obține favorul cerut dela Direcțiunea poștelor să va și trimite tuturor abonaților ei.

Forma plăcută și cuprinsul atrăgător va răsplăti în deajuns, așa credem, puțină întîrziere, provenită de altcum din cauze neatrînoare de voința noastră. On. preoți, învățători și toți cărturarii noștri dela sate și orașe, să roagă cu stăruință, ca să nu pregete, ba să și țină de o sîntă datorință și mîndrie națio-

nală a înscrie cît mai mulți membri și acolo unde pînă acum nu sunt, ca acest izvor de adevăr să lumineze să pătrundă în toate părțile locuite de frați de ai noștri, pînă și în cea mai umilită colibă din întinsul cîmpilor sau din creerii munților și prin aceasta să ducă tuturora razele cele binefăcătoare ale luminei în dulcele nostru grain românesc. Grăbiți dară peste tot locul cu abonamentele și cu înscrierile de membri ajutători, ca marea noastră sărbătoare a aniversării a cincizeca dela întemeierea „Asociațiunii“ ce să va sărba în acest an, să ne afle pe toți înșiruiți sub flamura culturii, desfășurată de „Asociațiunea“ noastră.

Editura „Bibliotecii“.

Din străinătate.

Revoluția din Yemen.

Yemen să numește colțul de Miază-zi-Apus al Arabiei în Azia, ținîndu-să de Turcia, ca provincie (țarăsoară) supusă de Turci pe vremuri. E un colț de țară cu un milion de locuitori și în vechime să numea „Arabia fericită“, căci locuitorii ei făcînd mare negoț cu tămîie, zmirnă și alte lucruri prețioase, duceau o viață plină de mulțumire.

Ajunși sub stăpînire turcească, au avut și au încă nespuse de mult de îndurat din partea acestor păgîni, — și să vede că acum umplîndu-să păharul suferințelor, deși-s numai un milion de oameni (a treia parte cît noi Români de sub stăpînire fraților Turcilor — să ridică punînd mîna pe arme, cîntînd: Cei ce poartă jugul și-a mai trăi mai vor, Vrednicesc să-l poarte spre rușinea lor.. iar ei nu vreau să-l mai poarte. Că de cît o viață în robie rușinoasă, mai bine vor să capete glonț și să moară coperiți de lauda unei lumi pentru strălucirea sufletului lor de eroi!

Știrile din 20 Ianuarie spun, că imam-ul (capul lor) Iahima, a declarat războiu Turciei, și pe toți subcomandanții săi, i-a trimis cu trupe în punctele cel mai însemnate ale munților Yemen-ului. Toată provincia să va răscula contra Turciei.

Guvernului turcesc li face mare gînd răscoala din Yemen, căci deși trimite într'una la trupe gata de războiu spre acel colț de împărăție, n'a ajuns la nici un bun sfîrșit cu nemulțumirii.

Unul dintre capii revoluției, Jdris, a proclamat provincia de neatrînoare!

Ministrul de interne turcesc a spus unor gazetari ce l'au cercetat, că poporul din Yemen e mult cruțat de guvern, dar totuși acei oameni sunt nemulțumiți și neașteptători. Vaza statului turcesc însă cere, ca revoluția lor să fie sufocată și zdrobită cu totul.

Din Constantinopol să scrie: Guvernul a publicat concurs pentru corăbii de dus tunuri și oști apă-rătoare a țărmurilor Yemenului. Șasezeci de tunuri noue Krupp au solicit și vor fi trimise spre Yemen, deodată cu trupe de rezerviști ce au au fost chemați sub arme.

Ne putem dar aștepta la crîncene vărsări de sînge.

Eroi fără nume.

În numărul mai nou al foii „Unirea“ dela Blaj, cetim următorul prim-articol, din care dăm și noi partea întâi, — ca cuprinzând foarte mult adevăr spus oarșan, atît pentru preoții și învățătorii uniți ca și neuniți, și pentru inteligenții (cărțurarii) noștri așîșderea uniți și neuniți!

Cel ce a scris acestea în „Unirea“ bine vede și înțelege lucrurile

Cei în cari nu e încă petrificată de tot inima românească, cetească-1 cu bunăvoință și pună-și la inimă înlăcrămatele cuvinte din el!

Și lucreze apoi altfel, mai bărbățește românește, pentru aceste așezăminte culturale!

Iacă glasul dela o caldă inimă românească purceător:

Pe încetul să lămurește tot mai mult starea tristă a școlilor noastre populare. Icoana până acuma încă nu e deplină, dară deja de pe acuma putem spune, că privilegiata e cît să poate de posomorîtă. Vin dări de seamă oficioase, cari spun despre zecile de școli închise de deregătorii statului, ca fiind necorăspunzătoare, ca edificiu, ca înzestrare cu cele de lipsă sau instrucție. De obște să zic a fi primejdioase din toate punctele de vedere! Sunt astăzi comune, cari nu au nicio școală! Statul încă nu a înființat pe a lui, cea confesională e închisă, astfel poporul lipsit de orice instrucție! Și de acestea nu una două, ci sunt protopopiate, unde din 30 de școli bune-rele cîte funcționau mai înainte, azi sunt 3—4, și acele suferite numai până la un alt prilej mai potrivit.

Alte comune o fac și mai ușor, și să lapadă ele de școala lor confesională, închinîndu-o statului, dela care așteaptă mîntuirea lor de șicanele cele multe, de cari sufăr azi din partea deregătorilor comitatense.

Triste lucruri, foarte triste! Și e și mai dureros, că în cele mai multe locuri să pierde școala din o nepăsare vrednică de osîndă a acelora, cari puși sunt să vegheze! Comune mari, puternice, curat sau în mare majoritate greco-catolice, n'au edificiu corăspunzător! Nu-i o rușine aceasta? De ce n'au? Cine-i de vină, că n'au? Oare nu aceia, cari stau în fruntea poporului? Nu e o rușine mai întîi pe popa și pe toți cărțurarii din acea comună? Nu e o rușine, că o puternică comună, Grebenișul, comuna dlui Kormos-Alexandrescu, în care sunt doi

mari și bogați proprietari români, vine și închină școala la stat? Nu e rușine, că pe vasta Câmpie, pe Murăș, pe Someș afli comune puternice, fără școli, cu biserici-șoproane, iar preoții cei mai mulți, au pe lîngă eclejiile mari, și mari proprietăți și umblă în trăsura cu patru cai?

Cu poporul nostru poți face minuni, cînd știi face. Dar să înțelege, că e mai comod a încheia cutare scriptă oficioasă, cu obicinuitele cuvinte: „Am încercat toate, chiar și dl protopop a eșit la fața locului — nu să poate face nimica, poporul e sărac și nu poate da nici un ajutor!... E mai ușor de bună seamă a scrie aceste cuvinte și a te scăpa de un năcaz, decît a chibzui de unde să iai mijloacele, cum să îndemni poporul la jertfă, și înainte de toate să premergi însu-ți cu pildă bună, dînd din al tău, de multe ori peste putințele tale, pe altarul școlii tale confesionale!

Acestea sunt datorințele tale preoate, învățătorule, notarule, comerciantule, și ceialalți cari în biserică stați lîngă iconostas, în adunarea comunei ședeți înainte, în sfaturi sunteți cei aleși! Acestea sunt datorințele voastre în zilele aceste, cînd biserică, neamul, istoria să îndreaptă cătră voi, ca mergînd cu pildă bună înainte, să urniți poporul, ce stă înghețat și nepricepător la spatele voastre.

Mai e și o nenorocire pentru neamul nostru românesc, că la tot pașul trebuie să se lovească de amare de amăgiri. În cele mai multe locuri, unde sunt mai bine încheiate comunele, unde puterea de împotrivire ar trebui să fie mai mare, dorul și rîvna de progres mai impunător, acolo e lincezala, nepăsarea la culme!

Ar trebui să desnădăjduim de viitorul acestui neam, dacă nu ne-ar veni cîte o veste, care să trezască toată încrederea în virtutea poporului nostru. Și ce e mai bătător la ochi semnele aceste de bine, de muncă însuflețită, ne vin tot din locuri neînsemnate, unde o mână de oameni luptă cu eroism pentru limbă și lege! Sunt locuri de acelea, unde preotul umblă și astăzi în cioareci, și pe cînd tot așa de bine știe ținea de coarnele plugului, știe să-și ridice școală, știe să le înzestreze, să le asigure viața!

Iată eroii fără nume!

Cine îi știe pe aceștia și unde li-se scrie numele, meritele, ce și le-au cîștigat, pentru poporul dat în grija lor? Ici-colo cîte un șir de gazetă ș'apoi tăcere, tăcere. Cu toate că voi faceți istoria neamului nostru, voi eroilor fără nume!

De cîte ori am spus și noi cam aceleași lucruri! O de le-ar auzi odată Românii noștri și ș'ar' prinde de ei!

Correspondență.

Din Vinerea.

Biserica arsă nu vrea s'o plătească nimenea? — Cine e de vină? — Ce parte are Consistorul în năcazul comunei?

Dle Redactor! Vă e cunoscut că în vară a ars biserică gr.-or. rom. din Vinerea, de n'au mai rămas de ea decît zidurile goale, privind negre, fioroase, spre cer.

Să știe, că toate parochiile din arhidieceza noastră, a Transilvaniei, sînt obligate a-și asigura edificiiile bisericesti și școlile și casele parohiale, la fondul anume întemeiat de Conzistor spre acest scop mai acum 8—10 ani.

Bineînțeles nu s'a substras acestui obligămînt nici odată nici biserică noastră din Vinerea, ci la facerea bugetului, an de an comitetul parochial a preliminarat la spese taxa de asigurare a bisericeii și școlii, 42 cor. și le-a și plătit tot meru. Ba până nu era fondul acesta de asigurare al Conzistorului, plăteam asigurarea la o bancă privată, și de vre-o 30—40 ani nici odată biserică și școala nu ne-au rămas neasigurate.

S'a întimplat însă, că noul comitet al parochiei noastre, adecă noii epitropi, să scape din vedere a trimite pe 1909 și 1910 premia de asigurare la conzistor. Și acum ni-să spune dela Sibiu, chiar dela Ex. Sa. Metropolitul, că parochia nu va căpăta nici o despăgubire, fiindcă nu și-a plătit asigurarea la vreme, și focul a ajuns'o pe cînd încă nu trimisese plata!

Asupra acestui lucru trebuie să facem și să cerem desbatere publică, chiar prin foi, — căci aceea ce conzistorul dela Sibiu face cu noi, nu să poate îngădui și nu să poate lăsa fără cuvînt, ori chiar fără proces. Noi Vinerenii vom ajunge acolo, ca să facem proces Conzistorului, dacă altfel nu vom putea limpezi lucrul.

Căci, dle redactor, la noi să face an de an *budget* în regulă. Budgetul îl întărește comitetul și sinodul, așadar sîttatul obștei bisericesti, și acel budget e porunca obștei credincioșilor, ca plata aceea să se facă. Să întărește apoi și de conzistor. Și plățile luate în el, trebuie să se facă, că de nu, cei pentru cari sunt puse în budget, au drept să și-le scoată de pe parochie și pe cale de proces. Dar la asta n'a ajuns la noi lucrul nici odată, (nici chiar în comune mai slăbuțe ca Vinerea!), că am plătit și nesiliți.

Acum dacă epitropii au întîrziat cu plata, asta încă nu însemnă că nici n'ar fi plătit nici odată acea premie de asigurare, doar conzistorul știe bine că la cea dintîi vorbă prin care făcea atentă biserică că are restanța asta, își primea banii. Consistorul știe bine că avem un preot bătrîn și neputincios, iar epi-

trop primar e un țaran, căruia să putut scăpa termenul de plată. De ce evidența dela centru nu i-a dat macar un aviz, o provocare, la care el desigur îndată trimetea banii? Dacă n'a făcut'o, e semn că *ocolo* nu să ține samă de loc de bunarînduială a asigurării averilor bisericesti! — Și atunci ne întrebăm noi, credincioșii: Cine e mai vinovat în lucru: un biet epitrop sătesc, țaran, ori conducătorul de acolo dela centru, al asigurărilor? Care e mai răspunzător pentru năcazul ce a ajuns parochia?

Și apoi: ce vină avem noi, credincioșii, care prin aprobarea bugetului, în care era luată plata asigurării, ne știam la deplin adăpost de o așa pacoste? De ce să rămînem noi de pagubă și să scoatem din șerpăre cele vre-o 10.000 cor. ori mai mult, cît trebuia să ne vină din asigurarea, pe care noi am votat'o în regulă, așadar din partea noastră a și fost regulată?

Cînd azi ne amenință primejdia de a nu primi despăgubirea: vina o au pentru asta numai două instanțe: Conducerea din centru, dela Conzistor, a asigurărilor, și epitropii noștri, cari din nebăgare de samă, din tîndălie, din ori-ce pricină, au întîrziat a implini porunca comitetului și a Sinodului, care i-a îndrumat prin budget a plăti!

Conzistorul caute acum responsabilitățile, că pe cine apasă vina mai mult: pe epitropii noștri ori pe cancelaria sa de asigurări, și oblige-1 pe aceia a despăgubi parochia, — căci noi, obștea, nu sîntem vinovați și trebuie să ne primim despăgubirea!

Și încă o vorbă: Poate un conzistor să pășască față de o biserică a sa, ca ori ce societate evreiască, tîgăduind despăgubirea, numai pentru-că epitropia a întîrziat cu trimiterea premiei, pe care altfel știe bine că o căpăta și și-o putea scoate ori-cînd. Toate acestea nu să vor lua în socoteală, noi vom fi siliți să pornim proces contra veneratului conzistor!

Un parochian.

Declarație.

La 21 Ianuarie a. c. curatoratul bisericii gr.-cat. din Hunedoara a aranjat un „ba1“. La această petrecere au luat parte, respective au trimis prețul de intrare aproape toți fruntașii intelectuali din Hunedoara fără deosebire de confesie

În cursul dansului însă după două-trei încercări zădărnice, în sfîrșit totuși a reușit conducătorilor petrecerii să joace un „csárdás“. În momentul cînd s'a început acest csárdás, toți intelectualii au părăsit sala, — indignați de felul cum înțelege curatoratul gr.-cat. în frunte cu familia protopopului gr.-cat. Ioan Popu, manifestările sociale ale neamului nostru, care în împrejurările în care trăim, nu pot fi stăpînite decît de cel mai curat naționalism.

După-ce protopopul Ioan Popu, care să vede că dă timbrul spiritului său întreg curatoratului, — de sigur puțin înțelegător în astfel de treburi — nesocotește aceasta îndatorire românească, subscripții fără a da ansă la diferențe confesionale, care aici în Hunedoara n'au existat și după cît ne va fi cu putință nici nu vom îngădui să existe nici un viitor, declarăm că:

În urma indignării mari de care suntem stăpîniți pentru josnicul atentat săvîrșit la 21 Ianuarie contra bunului nostru simț românesc, înfierînd purtarea conducătorilor bisericii gr. cat. din Hunedoara în treburi sociale,

nu vom mai lua parte la manifestațiile sociale aranjate de conducătorii de azi ai acestei biserici și indemnăm pe toți Români de bine să ne urmeze până atunci, până cînd nu să va schimba în spre bine spiritul acestei conduceri a bisericii gr. cat. din Hunedoara.

Vasile C. Osvadă Dr. G. Dubleșiu
Nicolae Macrea Virgil Comșia
Const. Dima Stefan Boer
Iosif Sojmoș Dr. Ioan Sabo
Valer Beșan Dr. V. Murășan
Augustin Dima Romul Verișan
Ioan Dima.

Din mișeliile orașelor mari.

De ce s' s' bune razele „Röntgen“? Cersitor dat de gol.

Nu de mult s'a întâmplat, că la un spital din Pesta a intrat un domn îmbrăcat cam sărăcăcios și a cerut să fie dus înaintea directorului. I-s'a împlinit cererea. Ajuns odată acolo a început a vorbi cu mult maștesug despre greutățile vieții, despre nenorocirea unei bune familii, a cărei cap este el, și care acum a ajuns pe drumuri! A cerut apoi ceva ajutor, zicînd că de trei zile n' a gustat mîncarea!

Doctorul s'a uitat la străin și tare i-să părea lui că toată povestea aceasta nu-i decît o minciună bine ticluită și drept aceea zise: streinului:

„Pe mine, ca întii doctor, și mai întii, mă privește că dta n'ai mîncat nimic de 3 zile. Tocmai acum fac cercetări asupra stomacurilor, care au îndurat foamea mai multă vreme și dacă îmi dai voie, voi cerceta și stomachul dtale“.

Streinul s'a uitat în dreapta și în stînga și a întrebat:

— „Cum, ai de gînd să mi-l cercetezi?“

— „Cu razele Röntgen“ — răspunse medicul.

(Razele „Röntgen“ sunt o nouă descoperire a științei doftoreștii. Dintr-o mașină anume, își aruncă asupra corpului dezbrăcat un val de raze de lumină electrică, și acel val de raze își face carnea trupului străvezie ca sticla, ceva mai tulbure, și încolo tot ce e tare, os sau altă meterie streină printre carne, să vede de-a binele. De ai înghițit o piatră ceva, și-să uită cu razele Röntgen în stomac și vede unde s'a așezat obiectul cel tare).

Auzind în ce fel va fi vizitat, cersitorul, nefiindu-i frică de asta, să invol și incurînd fu dezbrăcat și pus la cercetare. Doctorul după-ce îl învăli bine în razele de lumină ale mașinei de-l făcu străveziu ca sticla, privi bine în stomachul străinului, apoi zîmbi nițel și zise:

„Stomachul dtale și în clipele acestea e plin și lucră voinicește ca să mistue ce-i în el! Dacă nu mă înșel dta numai înainte cu vre-un ceas ai mîncat o bună bucată de carne și stomachul dtale acum se trudește s'o mistuie. E adevărat?“

Străinul să 'nroși tot și zise mi-nios:

„Nu poate fi aceea, carne de acu s' trei zile?“

„Nu, răspunse medicul — deoarece dta ai așa bun stomac, că îndată isprăvește cu mistuirea unei astfel de bucăți de carne.

— „Tocmai acesta-i răul meu“ strigă înșelătorul, și sărînd de sub mașină, să îmbracă repede și o tull pe ușă afară, înjurînd la doctori, cari văd și înlăuntrul stomacului celor mișei, de nu-i mai pot minți. Cînd era să iasă pe cea din urmă ușe, văzu pe o măsută o țigaretă, lăsată acolo de vre-un bolnav, o puse în gură, o aprinse și eși la stradă fumînd, ca cel bine hrănit după prînz.

Și de aceștia au orașele mari. Oameni în toată firea, cu învățătură chiar, dar care trăesc mai bine cu minciuna și cu înșelăciunea, decît cu munca. Dacă n'o pățește ca acesta cu afurisitul de doctor.

NOUTĂȚI

Producțiunea cinematograficului cu Vlaicu, dată Sîmbăta trecută în Central, a fost priviri cu mult interes de publicul român din Orăștie, adunat în număr mare. Zborurile dlui Vlaicu la București: ieșirea cu mașina, gătirea de plecare, urcarea pe ea, urcarea mașinei în vîzduh, plutirea ei elegantă cînd mai aproape cînd mai departe, norocoasa coborîre iar pe pămînt, toate au fost bine prinse, și dacă noi n'asa avut norocul a vedea acest zbor în natură, l'am putut vedea destul de bine reprodus de mașina cinematografică. Dl Vlaicu a fost și dsa de față și a fost viu aclamat și felicitat, ca și cum ar fi zburat norocos și peste noi.

De aci a plecat apoi la Paris unde își va pregăti o mașină nouă, cu care ne va face onoarea a ne cerceta apoi la vară, cînd va zbura și în Ardeal în mai multe locuri.

Fapte înțelepte. Murînd de curînd la Brașov dl J. Baiulescu, fost inginer la Căile ferate române, — trei societăți ce au ținut mult și au stimat pe iubitul inginer, au trimis la Brașov, în loc de cununi pe mormîntul lui, doue cîte 200 lei, una 300 cor. de tot 700 lei spre scopuri de binefacere. Din acelea

Românii brașoveni au pus o singură cunună pe sicriul scumpului mort, iar 225 cor. le-au dăruit: Reuniunii femeilor române pentru creșterea de fetițe române; 203 cor. fondului ziaristilor români întemeiat de „Gazeta“, și 202 cor. Mesei studenților rom. din Brașov.

Fapte mult mai înțelepte decît prădarea acestor sume tot pe cununi. Dzeu odihnească pe răposatul și de tot binele societăților dăruitoare pentru pomenirea numelui lui.

Bal costumat în Arad. „Reuniunea femeilor române din Arad și provincie“ invită la balul costumat (port național), care se va ținea la 9 Februarie n., în sala hotelului „Crucea Albă“ din Arad, sub patronajul alor 42 doamne din Arad și jur, chiar din depărtări ca Pesta, Brad, Orăștie, Orade etc. Venitul este destinat pentru zidirea internatului de fete din Arad. Toate dăruirile rugăm să se trimită d-nei Sofia V. Pap, cassiera Reuniunii (Andrássy-tér 22). Informațiuni de lipsă se dau prin dl Dr. Cornel Jancu (Telefon nr. 191). Prețul de intrare: pentru familie 10 cor., pentru o persoană 6 cor.

Vindecarea epilepsiei (a frăsului ameteții, sau boalei rele cum i-să mai zice). Mulți oameni sufăr de această boală, care e una dintre cele mai cumplite și fioroase pentru om. E ceva îngrozitor să vezi pe cineva cuprins în ghiarele ei, cum să zbate fără de știre de sine și spumegă și e ca mort. Și până acum n'avea leac. Știința mare a doctorilor a ajuns acum a ajuta și răului acestuia! Să spune anume, că medicul Alexandru Látrányi a descoperit un leac și împotriva epilepsiei. Acest leac el îl pregătește mai ales din otravă tare și îl dă bolnavilor în picături, înainte de a fi cuprinși de boală. Urmările sunt aproape de necrezut.

Numitul doctor e năpădit de bolnavi de acest fel și ci-că vindecă de face minuni cu ei. Își alege pe cei mai greu bolnavi și cu aceia face probe.

Drul Látrányi scrie însuși despre aceasta următoarele:

„Am ales șasă bolnavi de cei foarte grei dintre acești nenorociți, cari aveau la săptămîină de vre-o 70-ori acest năcaz, deci la zi de vre-o 10-ori! La început am dat bolnavilor leacurile obicinuite, dar urmări nu s'au arătat aproape de loc. După o săptămîină apoi am început a vindeca bolnavii cu leacul meu. Le dam la început tot la 3 ceasuri cîte 1 gram de *epuratin* (așa să numește leacul druhii Látrányi) și urmarea a fost admirabilă. Bolnavii abia mai aveau de vre-o 22-ori năcazul la săptămîină, adecă dela 10 spaime pe zi a scăzut la odată, ba unele zile fără nici una! — Boala unui bolnav de aceștie tot la 20-24

zile îi venea regulat. Acestui bolnav i-am dat cu cinci zile înainte de a-l cuprinde boala 5 grame din leacurile mele. La două luni după o astfel de îngrijire a scăpat sărmanul de tot de ea.“

Drul Látrányi are mare nădejde în leacul său. Una numai n'o știe, că anume, după vindecare, nu să va mai întoarce cumva mai tîrziu iară grozava boală? La unii bolnavi nu s'a mai întors, dar la aceștia ea nici nu era prea grea și prea înaintată.

E mare biruință a științei medicale această descoperire. Multe lacrimi va șterge ea din ochii a mii și mii de familii, pe care le-a încercat soartea lor rea cu cîte un bolnav de acest fel.

Rugăm pe mulți cari ne scriu, să fie cu puțină îngăduință, că nu putem răspunde îndată la cererile lor, fiind acum peste puterile noastre îmbulsit cu lucrul regulării abonamentelor. Toate vin însă la rînd în scurtă vreme.

Acei vecchi abonați ai noștri cari n'au de gînd să țină foile noastre și în anul 1911 sunt rugați a le trimite de pe acum napoi, neprimindu-le dela poștă!

Trimînd bani de abonament puteți trimite cu o cale pe același mandat (boletă) și bani pentru ori-ce cîrți dela „Librăria Națională“ din Orăștie (vezi lista lor în numărul de Crăciun al Foli Interesante). Noi le cumpărăm și trimitem.

Ciuma, despre a cărei pustiiri în China și Manciuria am scris încă, nu înceată a face stricăciuni îngrozitoare în nenorocita țară.

Din Petersburg să vestește, că după știrile primite din Carbin, în partea de oraș Gudiadad, au murit de ciumă într'o săptămîină zece mii de Chinezii! În orașul Carbin (sub stăpînire rusească în Manciuria) încă pier cîte 20 pe zi! — Ci-că morții zac cu sutele pe strade că nu mai vrea nime să se apropie de ei și să-i care! Pe doctorii cari voesc să facă ordine și cer îngroparea cu sila a celor morți, — i-au alungat cu amenințări mari! Ci-că e acolo o viață, de să n'o dorești nici în vis.

Celor-ce nu țin samă

de prețurile puse în foaie și ne trimit sume ce nu conglăsuiesc cu plata de abonare ce să află pusă în fruntea foil și încolo în ea, — le facem cunoscut, că li-să vor trimite foile noastre numai atîta timp pe cît să ajung banii ce i-au trimis.

— Unii ne trimit 2 cor. și scriu că e plata dela 1 Ianuarie până la 1 Iulie (adecă jumătate de an). Alții trimit 1 cor. și scriu că e abonament pe 3 luni, alții 4 cor. și spun că-s pentru anul întreg.

— Iee prin asta la cunoștință cei-ce au trimis 1 cor. că pentru acea 1 coroană vor primi foile numai 2 luni cît li-se cuvine; cei cu 2 coroane le vor primi 4 luni, cei cu 4 coroane 8 luni, dar mai mult nu.

Un poștar ce ascunde 3 saci de epistole! Și această minune a făcut'o un poștar ungar la Szoboszló. Il cheamă Barbocz Gabor. L'au luat de împărțitor de epistole din Decembre. Dar în curînd după intrarea lui în slujba de epistoliar, începură a veni plîngeri dela

Casă, cu licență.

În apropierea Oraștiei e de vîndut o casă cu licența de circulație. Casele constau din 1 boltă, 1 local mare pentru joc de iarnă, 2 odăi pentru oaspeți, 2 odăi de locuit 1 cuină, 1 meserie, precum și un șopron mare, podit pentru jocul tineretului în timp de vară, 2 pivniți, 2 șuri, grădina foarte mare cu cele mai alese soiuri de pomi. Toate acestea sînt în mijlocul comunei. Cel mai potrivit loc. Transcrierea licenței e sarcina vînzătorului. — Tot de acestea sînt și o moșie de mijloc, comasată în două table. Pămîntul e clasa I m. Să vînde cu casele la un loc sau deosebit. Informațiuni la Redacția acestei foi.

(20) 1—3

NAINTE DE INVENTAR

În prăvălia de modă pentru dame alui **MATEI WEINER**

Budapesta VI. Andrassy u. 3.

Vînzare excepțională de articli de CARNEVAL:

Ajour batist, alb, — acum cu 15, 23, 35 și 45 cr.
 Articli de dantelă Valansien, acum 22 cr.
 Articli rezil de spălat — acum 29 cr.
 Broderii de Madeira — 45, 65 și 85 cr.
 Grenadin 120 cm. lat, în ori-co colorii 125 cr.
 Voile de lînă 120 cm. „ „ 105 cr.
 Mătasă Taft „ „ 85 cr.
 Mătasă pongis și luisin „ „ 58 cr.
 Mătasă Cristalin 120 cm. lat „ 175 cr.
 Grenadin pe haine ocazionale — 98 cr.

Mărfuri rămase dela vînzarea de Crăciun: stanel de spălat 17 cr., barchet veleur 24 cr., levantin 19 și 23 cr. Pînză pt. haine de mătasă 39 și 45 cr., postav camgarn 120 cm. lat 48 cr., Homespun 120 cm. lat 45, 65 și 75 cr., postav femeesc 120 cm. lat 49 și 85 cr. Cățifea pentru haine 65, 75 și 110 cr.

Mare alegere în mătasă, dantele, funde, voal, decorații, măștrăni de teatru, jabote — și alți articli. pentru dame.

Prețurile în valoare pînă la sfîșia lunii Ianuarie.

La cerere trimis mostre în provincie!
 Comande peste 20 cor., franco!

(19) 1—4

VINURI VECHI ȘI NOI — DE VÎNDUT.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii **PETRU BENEĂ**

din Șiria (Világos), căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lingă *prețurile cele mai moderate!*

Vinuri vechi: Rizling 62, Rizling și Ruge amestecat 56, Roșu 68.

Vinuri noi: Rizling 54, Rizling și Ruge amestecat 50, Șiller 52, Mustafier amestecat 48

Rachie de trevere (comină) K 150.

Rachie de comină specialit. „ 2--

Rachie de drojzii 2 cor. 20 fileri.

Prețurile vinului sînt calculate după litru în fileri.

Vinul și rachia sînt expediate cu rambursă dela 50 litri în sus, — sub îngrijirea mea.

Vase dau împrumut pe timp de 2 luni.

Pentru cantitatea vinului propr. de vii, neg.-de vin, garantez. :: :: Világos (Arad m.)

Doi tineri

absolvenți de una sau 2 clase gimnaziale, cari posed limba germană sau maghiară, se primesc ca practicanți în prăvălie la

Petru I. Stîrețiu

(18) 1—6 comerciant în Săliște (com. Sibiu).

„Măș înșura“...

Caut o fată sau văduvă, română, etate 30—35 ani. Să aibă și bani gata 2000—3000 cor.

Sunt meseriaș văduv, de 44 ani, cu un copil de 4 ani. Locuiesc în oraș am meserie bună, atelierul meu de sine-stătător.

Oferte a să trimite la Administrația „Libertatea“ pentru „Meseriaș 24“.

(24) 1—3

„PROGRESUL“

instituit de credit și economii, societate pe acții în Ilia-Murășană—Marosillye.

Convocare.

Domnii acționari ai „PROGRESUL“-lui, instituit de credit și de economii, societate pe acții în Marosillye — Ilia-Murășană, să convoacă prin aceasta în senzul statutelor, la a

IV-a adunare generală ordinară,

care să va ținea în 4 Februarie st. n. 1911, la orele 2 p. m., în localul institutului, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării prin președinte;
 2. Numirea notarului adunării și alor doi scrutinători de către președinte;
 3. Esmiterea alor doi acționari de către adunarea generală pentru verificarea procesului verbal;
 4. Raportul direcțiunii, bilanțul anual și raportul comitetului de supraveghiere;
 5. Stabilirea bilanțului, împărțirea profitului curat și votarea absolutului;
 6. Prezentarea și aprobarea statutelor „fondului de penziune“ pentru funcționarii institutului, proiectat de direcțiune;
 7. Alegerea bărbaților de încredere externi pe anul 1911 de gestiune;
 8. Fixarea marcelor de prezență a direcțiunii și a comitetului de supraveghiere pe anul 1911;
 9. Alegerea membrilor în direc., în locurile cari au devenit vacante;
 10. Alegerea comitet. de supraveghiere pe un non period de trei ani;
 11. Alegerea direct. executiv, devenit acest post vacant prin abdicere;
 12. Eventuale propuneri intrate conform §-ului 29, lit. g., din statute;
- Domnii acționari cari doresc a lua parte la aceasta adunare fie

în persoană fie prin plenipotențiați, — au a depune acțiunile și documentele de plenipotențiere la casa institutului cel mai tîrziu pînă la 3 Februarie st. n. a. c., sau la casele institutelor: „Albina“ din Sibiu, „Ardeleana“ din Oraștie, „Casa de păstrare“ din Seliște, „Victoria“ din Arad, „Grănițerul“ și „Orientul“ din Dobra, ori în fine la casa Dlui avocat **Dr. Eugen Rosvány** din Oradea mare, cel mai tîrziu pînă la 1 Februarie st. n. a. c.

Marosillye (Ilia-Murășană), la 16 Ianuarie st. n. 1911.

Direcțiunea.

Active.	Bilanț pe 1910.	Passive.	
Cassa	K 3 286.36	Capital societar	K 120.000.—
Cambii	300.674.—	Fond de rezervă	17.184.80
Cambii cu acop. hip. „	175 771.—	Depuneri	67.278 84
Cont Curent	5.892.03	Depozit	2.295.16
Realități	57.797.76	Reescompt	331.550.—
Efecte (acții)	970.—	Dividendă neridicată „	133.12
Produse	4.465.98	Interese tranzitoare „	10.148 69
Mobilier	1.842 97	Profit net	14.267.52
Spese de fondare	262.—		
Anticipațiuni	1.725.—		
Debitori	5.599.11		
Spese de proces	33.74		
Inter. transit. la reesc. „	4.538.18		
	K 562.858.13		K 562.858.13

Spese.	Contul Profit și Perderi.	Venite.	
Interese :		Interese :	
după depuneri	K 5.015.23	dela cambii	K 30.671.24
după reescont	16 597 69	dela cambii cu acop.	
Salare	6.302.76	perire ipot.	12.612.23
Marce de prez.	578.—	dela conturi curente „	474.20
Chirie	440.—	Venite dela realități „	2.879.39
Dare erarială și com. „	4.219.94	Proviziuni	4.183.72
10% după int. de dep. „	501.52		
Spese	1.699.59		
Porto	295 94		
Compet. de timbre.	75 82		
Bani de quartir	360 —		
Amortizări	466 77		
Profit net	14.267.52		
	K 50.820.78		K 50.820.78

Marosillye—Ilia-Murășană, la 31 Decembrie 1910.

Dr. Ștefan Chiriloviciu m. p., **N. Iuga** m. p., **George Cărbășiu** m. p.,
 director-executiv. cassar. contabil.

DIRECȚIUNEA:

G. Oprea m. p. **Dr. I. Mator** m. p. **Dr. Șt. Rosvány** m. p. **I. Iancu** m. p.
A. Ungur m. p. **Z. Murășan** m. p. **Dr. El. Leményi** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent și l'am aflat în deplină regulă și conzonanță cu registrele institutului.

Marosillye—Ilia-Murășană, la 16 Ianuarie 1911.

Comitetul de supraveghiere:

Petru Ștef m. p. **Iosif Olariu** m. p. **Aurelian Oprean** m. p. **C. Mircea** m. p.

AVIZ!

Toți acei domni, cari reflectează a fi aplicați de **secretari cercuali** la „Asociația Esehiană de ajutorare reciprocă“, sunt rugați a-și împărtăși adresa și împrejurările private, cît de curînd la Direcțiunea pentru Ungaria: **Temesvár, belváros, Hunyady utca 4.**

„Város-major Szanatorium“
și
„HYDROTHERAPIE“
26 odăi arangiate cel mai modern. Supraveghiere medicală permanentă.
Telefon 88-00.
Birou central; stabiliment medical:
Budapest, Ferencz körút 29.
n. a 8-9; d. a. 3-5.
Director-șef:
Dr. Cosmutza.
(884) 11-

Carol König

zugrăvitor de odăi și firme, în Orăștie.

Aduc la cunoștința onor. public că încetînd, prin despărțire, firma de Szöcs & König, voi purta meseria mai departe sub numele meu.

Primesc ori-ce lucru din bransa asta; *prefuri solide*; nizuiesc a mulțum publicul în toată privința.

Cerînd binevoitorul sprigin, semnez
Carol König,
zugrăvitor de odăi și firme,
Orăștie, Piața rîului 7.
3-3

Vinars curat de prune

22—25% cu 60 fileri litra.

Spirț rafinat 96%, cu 2 cor. litra.
Vin bun, curat, litra cu 72 fileri;
mai bun, 80 fileri; cel mai bun,
Risling, cu 1 cor. litra, să capătă la

5-5 **Ábrahám Manó,**
Orăștie, Str. Romoșelului.

Noutate!

Lecithin-Cognac-ul

În urma puterii sale hrănitoare, e cognac vindecător de prima calitate, întăritor!

Cognacul-Lecithin are un efect minunat la persoane rămase napoi în dezvoltare, atât la copii cît și la juni, dar mai ales la reconvalescenți (oamenii trecuți peste o boală și acum sub înțrămare), — căci puterea lor scăzută, după scurtă întrebuițare a Cognacului-Lecithin, le revine cu desăvîrșire, — pentru ceea-ce și medicii îl recomandă tare.

(915) Locuri de vînzare: 8-10
— În Orăștie: la firma *Jurkovits*. —
Pentru ținutul *Dobrei*: la firma *Komloşy*
și la *Frații Musteț*, prăvălii mixte. —
În *Diciosînmartin*: prăvălia *D. Boild*.

(923) Nu cumpăra 6-20

nimic altceva contra

TUSEI,

contra răgușelei, catarului și flegmei, a tusei cu zgîrciuri și a celei măgărești,

deci gustoașele
CARAMELE DE PEPT alui
KAISER
cu chipul alor 3 brazi.

5900 atestate autenticate de not. public dela medici și privați, despre succesul cel sigur.

Pachetul cu 20 și 40 fil. Doza 60 fil.

Să capătă în Orăștie la apotecarul *O. Demeter* și la *J. Graffius*.

Deja în 5 Februarie

să vor ținea tragerile lozurilor Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egyesület, cu un CÎȘTIG principal de

COR. 300.000.—

Recomandăm fiecăruia a cumpăra cel puțin unul din aceste lozuri de prima bonitate, deoarece-ce avînd ele un plan de sortare favorabil, să bucură de o trecere foarte mare, așa, că prețul acelor să urcă zi de zi.

Trageri anuale: 5 Februarie, 5 Iunie și 5 Octomvrie.

Cîștiguri principale: 400.000.—, 200.000.— cor. ș. a.

Aceste lozuri, a căror preț de zi a ajuns și suma de 175 cor., le vindem în

32 rate lunare de cîte 5 coroane.

După primirea primei rate de 5 coroane, imediat Vă estradăm Lista de rate, care conține seria și numărul lozului original și care Vă îndreptățește la toate tragerile.

Lozurile originale pînă după solvirea tuturor ratelor, să păstrează în casele institutului nostru, însă toate cîștigurile cari cad pe aceste lozuri, sunt proprietatea cumpărătorului.

Comandați imediat lozul, trimițîndu-ne prima rată de

COR. 5.—

și nu așteptați pînă ce prețul acelor să va urca.

Ustrendá Banca Ucastinny Spolok

Banca centrală societate pe acții

BUDAPESTA, V., Sas-utca 24.

Comandele să fac urgent și să trimit și cu rambursă!

CEL MAI NOU ȘI MAI BUN LEAC!

Atrag atențiunea marelui public, asupra medicamentului meu, pe care l'am descoperit numai de curînd, și pe care îl dau cu garanție tuturor ce-l comandă. Medicamentul are mare efect asupra bolilor de: *uime, umflături, buboacii, cocitură, sugel, bubă-vînată* apoi la *tăieturi de săcure ori de cușit, la durere de spate și de picioare, chiar și celuice cade de-i vinețește vre-o parte a trupului, și la bube urite de pe trup!*

Leacul folosit *vindecă ori-și-ce boală de acestea.* — Dacă morbul e mai vechiu *coace fără nici o durere, spărgînd rana și trăgînd puroiul (coptura) și rămîne omul sănătos!* — Folosește și la *morburi învechite!* — Și la *ARSURI!*

Leacul e folositor și pentru *animalele domestice* rănite, de aceea e bine ca la *nimeni să nu lipsească din casă acest leac* pentru cazuri de *îmbolnăviri*, leacul să poate păstra dela *10—20 ani* fără a să strica.

Acest medicament (leac) nu să află spre vînzare în nici o farmacie, ci să pregătește de-adreptul de mine! Lămuriri (sfaturi) cum trebuie folosit leacul, să dan la cumpărare. — Leacul nu e periculos și are un miros plăcut! — Ca să poată procura ori-și-cine, am redus (scăzut) prețul. Portul postal deasemenea îl plătesc cînd expedez comanda.

Acest medicament (o rudă de 10 cm. lungă) costă numai 1 cor. 50 fileri. Două ruzi 2 coroane 50 fileri.

Adresați-Vă cu încredere la
Romul Budou-Deleanu,
în Sibiu-Nagyszombat
(Strada Măcelarilor Nr. 12).

Dați adresa corect: numele, caracterul și comitatul.

Acest leac e controlat și de medic, constatînd că e bun.

Preț ieftin, vindecare sigură!